

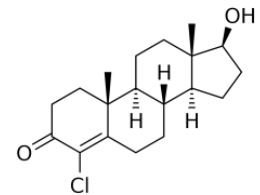
1. Ott Tänak saavutas hiljuti ralli MM-etapil Rootsis teise koha, olles sel hetkel 29 aastane. Rootsi MM-etapil on aga aastal 2008 tulnud võitjaks ka praegu sarjas osalev sportlane, kes oli tol hetkel 22 aastane. Sellega on ta ülekaalukalt noorim WRC-sarja rallivõitja läbi aegade. **Kes on see tol hetkel Fordi roolis sõitnud mootorisportlane?**

2. **Kes on see pildil olev tuntud veinitootja?**

Kataloonlane, sündinud 1941. Keemiaõpingutega alustas Barcelona Ülikoolis, aga paar aastat hiljem viis õpingud üle Dijoni Ülikooli, mille lõpetas önoloogina. 1962. aastal liitus oma perefirmaga (loodud 1870), mille juht ta tänaseni on. Oli esimene välismaalane, kes investeeris 1979. aastal Tšiili viinamarjakasvatuse. Täna moodustavad Tšiili veinid suure osa tema veiniportfellist. On mitmeid kordi külastanud ka Eestit. Tema üks tuntumaid veine on Mas La Plana, kuid tuntumaks tooteks on ilmselt hoopis kange naps.

3. **Küsitav keemiline ühend** on ajakirjanduses laia kõlapinda leidnud alates 2016. aasta sügisest. Laiatarbekaubana kasutatakse antud ühendit erinevate nahavigastuste ravimiseks.

4. Demokraatia hälliks peetakse Kreekat, kuid umbkaudu kahe aastatuhande eest oli tänapäeva Türgi aladel asunud veelgi edumeelsem rahvavõim, millest 2000 aastat hiljem võtsid eeskuju Ameerika Ühendriikide põhiseaduse loojad. Tegemist oli 23 linnriigist koosneva föderatsiooniga, mis tekkis umbes aastal 200 eKr ning mille keskuseks sai sadama- ja kaubalinn Patara. Föderatsioonis sai iga linnriik hääleõiguse oma suuruse järgi. Parlament koosnes ülemkojast, kuhu kuulus igast linnriigist sama arv senaatoreid, samas kui alamkoja esindajate arv oli valitud iga linnriigi rahvaarvu järgi. Võim ei olnud päritav. Igal aastal valiti president – lükiarh / lükiarhissa. Parlament kohtus vähemalt korra aastas amfiteatrit meenutavas niinimetatud buleuteerionis. Süsteem suutis toimida üle 300 aasta. **Mis föderatsioonist jutt?**

5. Kõrvaloleval pildil olev liblikas on eesti aasta liblikas 2017, sestap tahame teada tema täpset nime (*Catocala fraxini*).

6. Sergei Dovlatov kirjeldab Venemaal valitsevat kleptomaaniat järgmiselt: „ *Sageli on sellel metafüüsiline iseloom. Ma räägin täiesti seletamatust varastamisest, millel puudub mistahes mõistuspärane eesmärk. Olen kindel, et niisugune asi saab toimuda ainult Vene riigis. Mul oli üks tuttav, peenetundeline, õilis ja haritud inimene, kes varastas ettevõttest ämbritäie tsemendisegu. Koduteel kivistus segu muidugi ära. Varastaja viskas kivikamaka kuskil oma maja lähedal minema. Teine minu sõber murdis sisse agitatsioonipunkti. Tõi sealt ära valimiskasti. Tassis selle koju ja rahunes maha.*“ **Mis teoses pärineb eeltoodud lõik?** Vihjeks niipalju, et asja aluseks on kingad mille Dovlatov minategelasena ise varastas.
7. 2016. aastal täienes perioodilisuse tabel nelja uue elemendi võrra. Rahvusvaheline Puhta Keemia ja Rakenduskeemia Liidu (IUPAC) poolt pakuti välja: 113. element nihonium (Nh), 115. moskoovium (Mc), 117. tennessiin (Ts) ja 118. oganesson. Kui kolm esimest tulevad kohanimedest, siis oganesson keemik Juri Oganessiani nimest. See on teine kord, kui mõni element elava teadlase järgi nime saab. Viimati juhtus see 1993. aastal, kui 106. element nimetati..., mis tekitas teatud protesti. **Kelle nime 106. element kannab?**
8. See Eestist pärit tuntud lauljatar (hiljem tuletas oma esinejanime sünnilinna järgi), sündis 10.07.1892. 1912. aastal asus ta õppima Peterburi konservatooriumi Alma Foströhmi lauluklassi. 1919 sai temast Maria ooperiteatri solist. 1921. aastal ta arreteeriti, kuid kuna ta oli Eesti kodanik, siis õnnestus tal vabaneda ja Eestisse naasta. 1922. aastal alustas ta oma menukat kontsertturneed Euroopas ja peagi sõlmis lepingu Berliini ooperiteatriga. Oma kuulsuse tipul sooritas ta Šveitsis 1925. aastal Euroopas palju kõmu tekitanud enesetapu. Maetud Andermatti linna Šveitsis. **Kellest on jutt?**

9. Silmuskudumine on paljudel rahvastel pikaajaliste traditsioonidega käsitööt tehnika. Nii ka Eestis, kus varrastel kudumise oskus kujunes üldrahvalikuks 17. sajandil. 18. sajandi lõpu poole tõstis A.W.Hupel esile eesti talunaiste varrastel kudumise oskust ja märkis, et tütarlapsed õppisid kudumise ära harilikult juba kümnenda eluaasta paiku. Tänapäeval ei häbene kududa mehedki, näiteks balletitantsija ja ballettmeister Oleg Titovil on sellest hobist sõltuvuses. Et me kõik kanname kudumeid ning suur osa meist on seda koolis kasvõi sunniviisil pidanud õppima, siis küsime, **kuidas nimetatakse seda kudet, mille kõik read kootakse edasi-tagasi parempidi?**
10. Kuulete laulu, mis valiti Raadio 2 2016. aasta hitiks välismaa lugude seas. Ometi on sellel lool ka Eestiga side, kuna selle muusikavideo on siin filmitud. **Kes on esitaja?**

11. Ülekaalulisus on väga tõsine moodsa maailma tervise probleem. Seetõttu küsime, millises inimese organis on rasva osakaal kõige suurem, ca 60%. Vihjeks niipalju, et see elund on endasse kogunud „rasvasorti“ nimega müeliin, mis toimib põhiliselt isolatsioonikihina. **Mis elundist jutt?**

12. Küsitav riigilaadne föderatsioon ilmus maailmakaardile 3. jaanuaril 1958. Föderatsiooni pealinn kavatseti ehitada USA mereväebaasi Chaguaramas kohale. Uues riigis elas 3,2 miljonit inimest, kes olid laiali 24 suuremal ja 230 väiksemal saarel, kokku pindalaga 20 239 km². Pikim vahemaa kahe saare vahel on ligi 2400 km. Kohe algasid tülid ja juba 1962. aastal saadeti föderatsioon laiali. Täna asub küsitava föderatsiooni aladel üheksa iseseisvat riiki, lisaks neli, mis on otsustanud jääda Briti võimu alla. **Mis föderatsioonist on jutt?**

13. Näete detaili ühe Eesti spordiorganisatsiooni logost. Organisatsiooni president on Urmas Paet ja peasekretär Margus Hernits. Möödunud aasta aprillis tähistas küsitav organisatsioon oma 25-ndat juubelit. **Millise spordiorganisatsiooniga on tegu?**

14. Telesarjade huvilisele pole üllatus, et viiendat aastat järjest on veebipiraatide lemmik "Game of Thrones". Eelmisel aastal pidi "Troonide mäng" üle elama „ärevaid hetki“, sest Amazon teatas, et peale kolme esimese seeria ekraanile jõudmist on absoluutse piraatlusrekordi üle löönud üks telesaade. Aasta lõikes see „Troonide mängu“ esikohta siiski ei kõigutanud ja uustulnuk võttis sisse 10. koha (3. koht uustulnukate kategoorias). **Mis telesaade?** Vihjeks niipalju, et küsitava telesaate autorid on ka eelnevalt osalenud ülipopulaarse ja auhinnatud telesaate tegemisel.

15. See kassitõug on oma nime saanud ühe Ameerika Ühendriikide osariigi järgi. Tema päritolu kohta liigub mitmeid legende, kuid tõenäoline on, et tõug on arenenud kohalike lühikarvalise ning meremeeste poolt Uuele Mandrile toodud pikakarvaliste segunemisel. 19. sajandil olid selle tõu esindajad Ameerikas korraldatud kassinäitustel peamised favoriidid, sajandivahetusel pidid nad oma liidripositsiooni loovutama populaarsuse tippu tõusnud Pärsia kassidele. Igatahes viitab kassi välimus, et ta saab hakkama ka põhjamaises kliimas. Tegemine on tõeliselt suurte kassidega: isasloomad kaaluvad 13-15, emased 9-11 kg. Kui lisada veel 10-15 cm pikkune karv, on tulemuseks maailma suurim kass. Ning oma välimusest hoolimata on tegu tõeliselt nunnu tegelasega. **Nimetage tõug!**

- 16.** Pildiloleva (↓) veidravõitu ehitise püstitas 1920-ndatel aastatel endine Vaemla mõisnik parun Pahlen koos insenerist abilise N. A. Gukassowiga Hiiumaale, Vaemlasse eesmärgiga Teema on olnud aktuaalne ka hiljem ning ka tol ajal lootis parun Pahlen sellest projektist suurt tulu. **Millega on tegu?**

- 17.** Pildil olev mees (↗) (1954- ...) on olnud tippjuhiks mitmetes telekommunikatsiooni (21st Century Fox) ettevõtetes. 2016 aasta lõpul aga vahetas ta tegevjuhi kohalt välja üle 40 aasta F1 sarja juhtinud Bernie Ecclestone'i . **Kes?**
- 18.** Küsitav on sündinud 1956. aastal Kohilas. Tema mõlemad vanemad olid kunstnikud ja oma lapsepõlve veetis ta koos vanematega kunstiringkondades. Ise on ta aga öelnud, et purjetamine on asi, mis seob kogu ta elu üheks tervikuks. Sellega tegi küsitav lapsepõlves algust koos isaga. Seejuures kannab ta aga ebatraditsiooniliselt ema perekonnanime. Isik lõpetas 1981. aastal ERKI keraamika erialal ja seejärel viljeles peamiselt glasuerialust portselanmaali. 1986. aastast on olnud peamiselt vabakutseline. Ta on teinud ka õlimaale ja graafikat. Aastatel 1989—1991 elas ta Hollandis ja oli Raadio Vaba Euroopa Amsterdami korrespondent. Tuntakse teda aga eelkõige luuletajana. **Kellega on tegu?**
- 19. Pärast** Lance Armstrongi eemaldamist on enim võite (5 üldvõitu) Tour de France' l kogunud 4 sportlast. Jacques Anquetil (1957 ning 1961-1964); Eddy Merckx (1969-1972 ning 1974) ; (1978,1979, 1981,1982,1985) ning (1991-1995). **Kes ?**
- 20.** Hilisantiigis oli saturnaalidest tähtsam Võitmatu Päikese (*Sol Invictus*) püha, mis oli impeeriumiaegses Roomas (alates 2. sajandist pKr) koguni ainus ametlikult leegionidele kohustuslikuks tehtud püha. See oli omakorda seotud pärsia päritolu ... kultusega, kelle kujus oli Heliose ja Apolloni elemente. Võitmatu Päikese sünnipäeva peeti 25. detsembril ja arvatakse, et jõulude tähistamisel on ... asendatud Jeesusega ja võeti lihtsalt üle olemasolev kuupäev. Ikonograafia on üsna sarnane, näiteks nimbus, mis ... kultuses tähistas päikesekiiri. Sellest on üle võetud muuhulgas valitsejate kroonid. **Kelle kultus?**

- 21.** 2016. aasta sügisel leiti Kuningas Williami saare edelakalda ligidusest üks 19. sajandi laev nimega „HMS Terror“. Laeva kurb saatus oli teada juba 1859. aastast, kui Kuningas Williami saarel leiti laeva kapteni Francis Crozieri kiri, mis pärineb 25. aprillist 1848. Selles öeldakse, et laevad (teine laev „HMS Erebus Wilmot“ avastati 2014 Cramptoni lahe põhjast) hüljati kolm päeva varem ning ekspeditsiooni algusest saadik on hukkunud üheksa ohvitseri ja 15 meremeest, sealhulgas ekspeditsiooni juht. Ekspeditsioonist ei jäänud keegi ellu. **Kelle ekspeditsioonist käib jutt?** Vihjeks, et eesmärgiks oli Loodeväila veetee kaardistamine ja selle läbimine.

- 22.** Küsime lindu (*Remiz pendulinus*), kes on pildil oma pesal. Eestis on ta uustulnuk, kelle esimesed pesad leiti eelmise sajandi 50-ndate keskel Kasari jõe suudmeluhalt ning Pedja jõe alam-jooksult. 1950.-1960.aastail arvati Eestis pesitsevat kuni 10 paari. Praeguseks on haudepaaride arv Eesti ornitoloogiaühingu andmetel 400-600. Küsitav lind on levinud Euroopas ja Lääne-Aasias. Vahemereäärsed isendid on paiksed, põhjapoolsemad linnud talvituvad Lõuna-Euroopas ja Lähis-Idas. **Mis lind?**

- 23.** Kõrvaoleval pildil on Andaluusias asuv Juzcar'i küla, kus juunis 2011 värviti kõik hooned, kaasaarvatud näiteks kirik, ühtemoodi siniseks. Ettevõtte, kes kulutas selle peale 4000 liitrit värvi tahtis pool aastat hiljem algsed värvid taastada, kuid külaelanike hääletus otsustas jätta küla siniseks. Seda peamiselt hüppeliselt kasvanud turistide arvu tõttu. **Küsi, mis ettevõtte värvis küla siniseks** (1 p- mille jaoks küla siniseks värviti)?

- 24.** Fotograafia pioneeriks võib pidada prantslast Joseph Nicéphore Niépce't. Esimene teadaolev foto pärineb 1827. aastast – foto leiduri koduaknast. Esimeste 19. sajandi alguse katsetuste suurimaks probleemiks kujunes pildi kinnistamine. **Mis materjali kandis Niépce, lisaks lavendliõlile, tinaplaadile,** mis võimaldas esimese foto 8 tunnise säriajaga jäädvustada? Lisada võib, et tänapäeval kasutatakse seda materjali pigem ehituses.

- 25.** Kuulete aastatel 1958-1961 esmakordselt eetris olnud ameerika telesarja „Peter Gunn“ tunnusmeloodiat. Küsime selle muusikapala heliloojat. Ta sündis 1924. aastal USA-s ja on itaalia immigrantide ainus laps. Teda peetakse tihti filmiajaloo üheks olulisemaks heliloojaks. Oma loominguga anti talle 1995.a. postuumselt elutöö Grammy. **Kes?**

- 26.** Just nii nimetatakse nähtamatus kohas asetsevat Tiibeti kuningriiki, mida näevad vaid need, kellel on suur ja puhas süda. Müüt sellest riigist inspireeris romaani "Kadunud silmapiir" (1933) autorit James Hiltoni looma ka ühe teise, üsna tuntud nähtamatu kuningriigi kontseptsiooni. Kuid nii nimetatakse ka populaarseid käevõrusid, mis väidetavalt üle kogu maailma on hakanud levima just Tiibeti munkade näppude alt – usutakse, et see käevõru kaitseb inimest halva väliskeskonna mõju eest, annab juurde enesekindlust ja hingerahu. Ilmselt just seepärast kannavad neid väga erinevatest materjalidest valmistatud käevõrusid maailma eliiti kuuluvad inimesed – suured ärimehed, Hollywoodi kuulsused või ka riigivalitsejad. **Mis on selle nähtamatu kuningriigi nimi või kuidas kutsutakse neid käevõrusid?**
- 27.** Neitsi Maali on Eesti filmiauhind, mida annab välja Eesti filmiajakirjanike ühing aastast 1994 ja antakse eelmise aasta parimale Eesti filmile. Tänapäevaks kujutab see endast samanimelist kuju ning väikest rahalist meeletust. 2016 aasta parimaks Eesti filmiks tunnustati mängufilm, mis möödunud suvel võitis Karlovy Vary filmifestivalil East of the West võistlusprogrammis ka eripreemia. **Küsime filmi nime ja režissööri.** Olgu veel lisatud, et küsitavale režissöörile (sündinud 1988) on tegu debüüt-mängufilmiga ja esimest korda sai laureaadiks naine.
- 28. Ameerika Ühendriikide aukodanik** on Ameerika Ühendriikide Kongressi otsuse alusel või Ameerika Ühendriikide presidendi antav aunimetus, mida antakse reeglina üksnes välismaalastele. Senini on seda välja antud 8 korda. Seejuures 6 korda postuumselt: Raoul Wallenberg (välja antud 1981); William Penn 1984; Hannah Callowhill Penn 1984; Gilbert du Motier 2002; Casimir Pulaski 2009; Bernardo de Gálvez 2014. Kahele isikule on „õnnestunud“ anda aukodaniku tiitel ka veidi enne nende surma. Küsitavale mehele 1963 ja naisele 1996. **Kes?**
- 29.** Küsitav oli tänapäeva mõistes üks esimesi spordisuperstaare. 1875. aastal alustas ta Doveri sadamast ujudes teekonda mandri suunas ning peale 21 tundi ja 45 minutit ujumist randus ta Calais' lähedal, saades esimeseks, kes oli ujunud üle La Manche väina. Ta oli pikamaaujumise üks alusepanija. Peale seda tegi ta veel mitmed esmaületused. Surm oli suurele spordimehele kohane, kui 1883. aastal üritas ta 10 000 dollarise preemia eest ujuda üle Niagara jõe ning uppus „tööpostil“. **Kellest on jutt?**
- 30.** Viimaste andmete kohaselt on maailma kõige populaarsem turismisihtkoht Prantsusmaa, mida külastas eelmise aasta ca 84 miljonit inimest ehk turiste on 1,25 korda rohkem kui elanikke (42. koht selles arvestuses). Sellesse ededabelisse mahub ka Eesti, mis asus San Marino ja Montenegro vahel 26. kohal – 2,2 turistiga kohaliku kohta. See on siiski üsna tagasihoidlik, sest edetabeli juhti külastab aastas 33,5 turisti elaniku kohta. **Mis riik?** Telegraph'i koostatud edetabelis ei sisaldu Vatikan, mille turistide arvu on võimatu mõõta.

31. Eeldatavalt 2030. aastaks töötavad maailmas n-ö sulasoolareaktorid, mis on ökonoomsed, üsna ohutud ja tekitavad minimaalses koguses radioaktiivseid jäätmeid. Eesti aastase energiatarbimise tagamiseks piisaks 0,4 tonnist ... tuumakütusest. Tehnoloogia mõeldi välja juba 20. sajandi keskpaigas. Kütusekoguse vähenemisega kaasneb lõhustumisreaktsiooni aeglustumine. Tulemuseks on reaktori temperatuuri langus ning reaktori töö automaatne normaliseerumine. **Mis toorainel põhineb selline reaktor?**

32. Täida punktiiriga tähistatud kohad! 1922 -1928 – Ilmari Manninen; 1929 – 1941 – Ferdinand Linnus; 1943 – 1944 – Gustav Ränk; 1951 – 1958 – Martin Rebane; 1958 – 1992 - ; 1995 – 2005 – Jaanus Plaat; 2006 – 2012 -NB! Nimekiri on valikuline ning pole täielik.

33. Pildil on kaks tuntut briti koomikut ametis veini degusteerimisega. **Kes?** Mõlemad on korduvalt oma stand-up komöödiaetendustega ka Eestit külastanud (vasakpoolsem mees viimati oktoobris 2016). 1 õige=1 punkt

34. See 16. sajandi lõpul asutatud linn asub tänapäeval ca 100 km Veneetsiast, Sloveenia piiri lähedal. Linn on üheksaharulise tähe kujuline. Täheharude tippudest ja nende vahelt viisid linnasüdamesse kaheksateist tänavat, mis jagasid linna korrapärasteks sektoriteks. Eeldati, et geomeetriliselt harmooniline linn muudab ka selle elanikud vastavateks, kes suudavad üksmeeles elada. Tegelikult ei tahtnud seal keegi elada ja aastal 1622 saadeti linna elama vabastatud vangid. **Mis linn?**

35. Tänapäeva Iisraelis kostuvad tavaliselt moslemite korraldatud pommipaugud, kuid tuntuma ning pikemate mõjudega pommiplahvatuse sealkandis korraldas hoopis juudi terroriorganisatsioon, eesotsas selle liidri Menchadem Beginiga (Iisraeli peaminister 1977-1983). Õhku lasti 22. juulil 1946 Kuningas Taaveti hotell. Surma sai 91 inimest. Pommirünnak põhjustas Palestiinas suuri pingeid eri poolte vahel ning oli üks kaudseid põhjuseid, miks Suurbritannia andis 1947. aastal Palestiina mandaadi üle ÜRO-le ning paari aasta pärast Iisreal saavutas iseseisvuse. **Mis terroriorganisatsioonist käib jutt?**

36. Küsitav (*Echium vulgare*; ka karuhänd, loomamaksarohi, pahasilmarohi, sinine ohakas) on üleni karvane taevasiniste õitega taim, mis kasvab kuivadel teeservadel või liivastel nõlvadel, kus moodustab sageli kuni meetrise läbimõõduga kogumikke. Taim on osutunud nii heaks meetaimeks, et teda on hakatud kultuurpõldudel kasvatama - hektarilt põllult võib saada kuni tonni kõrge kvaliteediga mett. Taim on aga mürgine ja selle söömine võib halvata närvisüsteemi. Seda on kasutatud nõidumisel, rahvameditsiinis langetõbe ja kõha ravimiseks ning veterinaarias lehmade maksahaiguste ravis ja piima kvaliteedi parandamiseks. Õitest ja juurtest saadakse punast värvainet. Taimega sama nime kannab ka üks J. R. R. Tolkieni „Sõrmuste Isanda“ tegelane. **Mis taim?**

37. Lisaks oma tuntumaile rollile, ka Eesti telekanalites jooksnud seriaalis on pildilolev, BAFTA-le nomineeritud Inglise koomik (1941-2017) osalenud seriaalides "Last of the Summer Wine", "Are you being served" ja "Emmerdale & Coronation Street" ning teinud väiksemaid rolle mitmetes filmides. **Kes?**

38. Selles piirkonnas Californias kaevandati aastatel 1879-1962 kulda, hõbedat, tsinki, vaske ja püriiti. Raskmetallid ja mineraalid puutusid kokku vee, õhu ja bakteritega ning kaevandusest sai maailma ilmselt kõige happelisem paik. 1990. aastal selles paigas võetud veeproovi pH oli -3,6. See on madalaim looduses mõõdetud pH ning umbes 12 500 korda happelisem kui akuhape. Teadlased arvavad, et rekordiline vee happesus tekkis väävelhappe moodustumise ja vee aurustumise tagajärjel. **Mis kohaga on tegemist?**

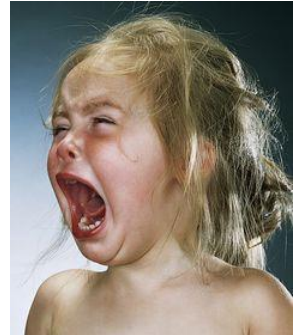
39. Musta augu tekkeks sobivalt tiheda materia saab luua ainult suur täht, mille põlemismaterjal on otsa saanud ja mis oma raskuse tõttu sissepoole kokku vajub. Tekib nii tugev gravitatsiooniväli, et selle eest ei põgene isegi valgus. Sügavamale musta auku liikudes tõmbub ruum aina enam kaardu ja on musta augu keskel lõpmatult kaardus ja tekib ... kus aeg ja ruum kui ideed kaotavad oma tähtsuse. **Kuidas nimetatakse sellist olekut, kus füüsikaseadused enam ei kehti, sest need põhinevad ruumi ja aja mõistete kasutamisel?**

40. Avades Eesti külade loendi, näeme, et näiteks tähtedega K, L, M, P, R, S ja V algavaid külanimesid on kümneid kui mitte sadu. B, D ja F on seevastu vaeslapse osas – igauhega neist algavad vaid kahe küla nimed. Kui jätta kõrvale Beresje küla Põlvamaal, asub ülejäänud viisik ühes maakonnas, neli neist lausa ühes vallas. **Mis vallas?**

41. Tegemist on jalgpallitreeneriga. Tavaliselt on ta treeninud meistriliiga võiskondade järelkasvumeeskondi (hetkel Nõmme Kalju noortemeeskond). 2010. aastal läks ta Eesti jalgpalli ajalukku ühe kurioosumiga, kui esiliiga matšis Valga FC Warrior – Tallinna FC Flora II oli ta korraga mõlema võistkonna peatreener. **Kes?**

42. Kes on selle foto autor? Tegemist on ühe fotoga fotoseeriast „End Times“. Maarjamaal sai see fotograaf tuntuks 2011. aastal tänu ühe partei propagandale.

43. Küsitav Michigani osariigis asuv lennuväli tegutses aastail 1924–1947 ja oli teerajajaks kogu tänapäevasele reisilennundusele. Lennuväljal olid esimesed betoonkattega hoovõturajad maailmas ja seal kasutati teadaolevalt esimesena reisilennu radiojuhtimist. Seal asus esimene lennuväljahotell USA-s, esimene regulaarne reisilennuteenus USA-s ja esimene reisijaterminal. **Mis lennuväli?** Vihjeks, et küsitav linn on Henry Fordi kodulinn ja seal asub Ford Motor Company peakorter ning Fordi perekond lennuvälja ka ehitas.

44. Seda 74 hektari suurust troopilist aeda peetakse selle linna tunnuseks. Aeda külastab igal aastal 4,4 miljonit turisti, linnas endas elab 5,5 miljonit inimest. See troopikaaed on linnast kordi vanem, sellele pandi algus Briti Ida-India kompanii aegadel ning sellest ajast on aias ka mitmeid hooneid. Selles aias asus kunagi ka linna esimene loomaaed. Just sellest aiast on pärit hinnanguliselt 70% maailma kummipuudest ning siit sai alguse ka kummi tootmine. Praegu kasvab aias rikkalikult orhideesid – üle 450 liigi. **Mis linnas asub see 2015. aastal UNESCO nimistusse võetud troopiline aed,** mis on selle nimekirja ainus seesugune? Siiski, botaanikaaedadest on nimistus ka Kuninglik Botaanikaaed Inglismaal ja Padua aiad Itaalias.

45. Tegemist on inimorganismi omapärasema eluskoega, mis ei saa toitaineid vere-soonkonnast. Mis veel huvitavam, ka vajaminevat hapniku ei hangi ta vereringe kaudu, vaid hoopis välisõhust, küll mitte otse, vaid läbi teatud näärmete. **Millest jutt?**

46. Aastal 2016 Eestis toimunud MM-I õnnestus Eesti võistkonnal koosseisus Aivo Oll, Tunnet Taimla, Martin Hõbemägi, Renee Pajuste, Johann Lents, koguda 27 punkti ja tulla seeläbi Hiina (25 p) ja Venemaa (21,5 p) ees maailmameistriks. Samuti kaitses Eesti 2014 aastal võidetud maailmameistri tiitlit, mil võideti Hiina ja Jaapani ees. **Mis alaga on tegemist?**

47. Michelangelo Sixtuse kabeli laemaali „Viimne kohtupäev“ peale hakkasid moraalijüngrid nina kirtsutama, eriti ei meeldinud piiblitegelaste kujutamise alasti. Nii andis paavst lõpuks käsu ühele tuntumale Michelangelo õpilasele, kes polnud kaugeltki sosssepp, strateegilised kehaosad kinni katta. Tulemuseks sellele tänamatule aksioonile oli pilkenimi *Il Braghettone* (eesti keeles „püksimaalija“), mis jäi teda saatma kuni elu lõpuni ja õnnetul kombel teatakse teda ka tänapäeval eelkõige eelpoolnimetatud „püksimaalingu“ järgi.

Kes oli see kunstnik?

48. Riiklikud tunnused on vana teema. Üks vanimaid, kui mitte kõige esimene reklaamiagentuuridelt ja kunstnikelt tellitud turiste peibutav tunnusmärk on tuttav meile paljudele ning tänavu suvel tähistatakse selle esitlemise 40. aastapäeva. Väidetavalt tegi selle logo valmis graafiline disainer Milton Glaser taksos teel kampaaniakoosolekule. Esialgu olid logo sümbolid ühes reas, hiljem paigutati need popkunstnik Robert Indiana viis aastat varem valminud teosest inspireerituna kahte ritta. Põhjus, miks linn selle logo tellis, oli asjaolu, et seitsmekümnendatel lokkas selles linnas kuritegevus, turismis valitses aga madalseis. Seda logo teame me kõik, nii originaalis kui läbi arvukate parodeeringute. **Mis linna logost on jutt?**

49. See karpkalaliste sugukonda, latika perekonda kuuluv (Ballerus ballerus) elas kunagi ka Peipsi järves, Emajões ja Narva jões, kuid kadus sealt 1850. aasta paiku. Välimuselt meenutab ta latikat, kuid on saledam ja peenemate soomustega ning eristatav ka väga pika, rohkem kui 30 kiirega pärakuuime järgi. **Mis kala?**

50. Ansambel?

VASTUSED

1	Jari-Matti Latvala	KP	26	Shamballa (ka Shambhala)	SP
2	Miguel A. Torres	SP	27	„Päevad, mis ajasid segadusse“, režissöör Triin Ruumet	MV
3	klostebool(kaubanduslik nimetus Trofodermiin)	KP	28	Winston Churchill, ema Teresa Matthew Webb	KP
4	Lüükia	PK	29		PK
5	sini-paelöölane	MV	30	Andorra	PK
6	„Kohver“ (õige on ka jutustuse pealkiri „Nomenklatuursed kingad“)	PK	31	toorium	PK
7	Glenn Seaborg	PK	32	Aleksei Peterson, Krista Aru – Eesti Rahva Muuseumi direktorid	SP
8	Zinaida Jurjevskaja (Lenkina)	PK	33	Bill Bailey ja Dylan Moran	MV
9	ripskude	SP	34	Palmanova	PK
10	Alan Walker	SP	35	Irghun	PK
11	peaaju	PK	36	ussikeel	IP
12	Lääne-India Föderatsioon (1 p Briti Kariibi mere valduste ühendus)	PK	37	Gordon Kaye	KP
13	Eesti Paraolümpiakomitee (EPK või EPOK)	MV	38	Iron Mountain (Richmondi kaevandus)	PK
14	The Grand Tour	PK	39	singulaarsus	PK
15	maine coon	SP	40	Vormsi	SP
16	nafta puurimine (pildil nafta puurtorn)	KP	41	Zaur Tšilingarašvili	PK
17	Chase Carey	KP	42	Jill Greenberg	MV
18	Indrek Hirv	UP	43	Dearborn	PK
19	Bernard Hinault, Miguel Indurain	KP	44	Singapur	SP
20	Mithra	PK	45	silma sarvkest	PK
21	John Franklin	PK	46	renju (rendžu)	KP
22	kukkurtihane	MV	47	Daniele da Volterra (Daniele Ricciarelli)	PK
23	Sony Pictures (film "Smurfid 3D" reklaamküla)	KP	48	New York	SP
24	bituumen	PK	49	abakala	PK
25	Enrico Nicola „ Henry“ Mancini.	MV	50	Mikronid	MV

PK- Peeter Kaasik; MV- Margus Vahi; SP-Silja Paavle; UP – Ulrika Paavle; KP- Kristjan Paavle;
IP – Indrek Paavle